

92-gruppen

Vesterbrogade 2B, 1620 Kbh. V

Tlf: 21 72 79 57

e-mail: tdc@92grp.dk

Website: www.92grp.dk

Koordinator: Troels Dam Christensen

92- gruppens hørings svar til første eksterne høring vedr. Global Afrapportering 2022

30. november 2021

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling, er et samarbejde mellem 25 danske miljø- og udviklingsorganisationer.
92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i hele verden.

92-gruppen består af: Amnesty, Care Danmark, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk International Bosætningservice, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark, FN-forbundet, Global Aktion, Greenpeace, IWGIA, Kvindernes U-landsudvalg, Klimabevægelsen, Mellempolkeligt Samvirke, Natur og Ungdom, Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Øko-net, Nyt Europa, Oxfam IBIS, Red Orangutangen, Rådet for Bæredygtig Trafik, Rådet for Grøn Omstilling, Sex & Samfund, U-landsforeningen Svalerne, VedvarendeEnergi, Verdens Skove, World Animal Protection Danmark, WWF Verdensnaturfonden.

Indholdsfortegnelse

Indledende bemærkninger	3
1. Overordnede kommentarer	4
92 Gruppens kommentarer til specifikke bilag	4
2. Danmarks import (Bilag 2)	4
3. Danmarks eksport (Bilag 3)	6
4. Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk (Bilag 4)	7
5. Danmarks forbrugsbaserede udledninger relateret til ændringer i arealanvendelse (Bilag 5) ..	9
6. Danmarks forbrug af biomasse (Bilag 6)	11
7. Danmarks forbrug af biobrændstoffer (Bilag 7)	13
8. Reduktionsindsatser støttet gennem klimabistanden og klimafinansiering (bilag 9 og 14)	14
9. Fremme af grønne investeringer (Bilag 15)	16
10. Nationale politiske aftaler med global effekt (Bilag 16)	19
11: International Transport (Bilag 17)	20
12: Danmarks import og forbrug af soja (Bilag 19)	23

Indledende bemærkninger

Vi vil fra 92-gruppens side takke for det konstruktive høringssvar, der blev afholdt den 16. november i Energistyrelsen.

Fra 92-gruppens side ser vi den globale indsats under Klimaloven, som en meget vigtig del af den samlede danske klimaindsats. Hvis Danmark skal tage det nødvendige klimalederskab på globalt plan, herunder være et eksempel for andre lande, må der også gennemføres en ambitiøs indsats ift. Danmarks globale klimapåvirkning.

Vi kan se, at flere af de betragtninger, vi pointerede i 92-gruppens høringssvar¹ til GA21, er blevet taget til efterretning i forbindelse med GA22. Det vil vi gerne kvittere for.

Der er dog også kritikpunkter, som ikke er blevet løst. Derfor vil vi også i dette høringssvar referere til nogle af de kommentarer, som vi leverede til GA21.

Høringssvaret er så vidt muligt sat op i kronologisk rækkefølge ift. høringssvarets 20 bilag.

Det har pga. tid og sygdom desværre ikke været muligt for 92-gruppen at lave kommentarer til samtlige emner/bilag i GA22. Det, at vi i denne omgang ikke har indgivet kommentarer på et konkret emne, er på ingen måde en indikation af, at 92-gruppen eller vore medlemsorganisationer ikke på et senere tidspunkt har kommentarer til, hvordan emnet behandles i GA22.

Vi beklager at have overskredet høringsfristen. Materialet blev udsendt med høringsfrist på ti arbejdsdage. Hvis muligt vil vi fremover gerne have lidt længere høringsfrist. Dels udgør de 20 bilag et omfattende materiale: dels modtog vi høringssvaret mens mange af 92-gruppens klimafolk var til COP26, og slutteligt har 92-gruppen en tre dages tilslutningsproces.

¹ <https://www.92grp.dk/vi-mener-kategorien/vi-mener-klima-og-energi/634-92-gruppens-horingssvar-til-global-afrapportering-2021.html>

1. Overordnede kommentarer

1a) Global afrapportering skal være et handlingsanvisende værktøj

Som 92-gruppen bemærkede i høringssvaret ved GA21, så understreges det igen, at GA22 bør udvikles, så det kan anvendes som et handlingsorienteret værktøj, som muliggør, at regeringen og folketinget årligt kan følge udviklingen i Danmarks internationale klimapåvirkning, og dermed kan gribe ind hvis det går i den forkerte retning.

1b) For at GA skal være handlingsorienteret skal afrapporteringen ske på produktniveau.

GA22 fokuserer jf. bilag 4² på et forbrugsbaseret fodaftryk med anvendelse af input-output-modellen, hvilket vi i 92-gruppen er stærkt kritiske overfor. Det er væsentligt, at GA22 også medtager specifikke importerede produkter med højt CO₂-aftryk i den samlede opgørelse af Danmarks internationale klimaaftryk for dermed bedre at kunne anskueliggøre, hvilke produkter, der i særlig grad påvirker Danmarks internationale klimaaftryk. Det er vigtigt, at man ikke kun fokuserer på et forbrugsbaseret fodaftryk, da dette lægger ansvaret over på forbrugeren i stedet for virksomheder og politikere.

92-gruppen anbefaler, at GA22 og kommende Global Afrapporteringer fokuserer mere på Danmarks samlede import fodaftryk (bilag2) i stedet for på det forbrugsbaserede fodaftryk (bilag 4). En stor fordel ved at lægge hovedvægten på Danmarks samlede import, er at den tilgang bedre svarer til det scope 3 ansvar, som de fleste danske virksomheder allerede arbejder aktivt med.

92 Gruppens kommentarer til specifikke bilag

Nedenstående afsnit berører 92-gruppens analyse af GA22 bilagene med 92-gruppens dertilhørende kommentarer samt bemærkninger.

2. Danmarks import (Bilag 2)

2a) Importopgørelse er langt vigtigere og mere brugbar end Input-output-modellen

92-gruppen er fortsat kritisk overfor Energistyrelsens valg af brug af input-output modellen (I:O-modellen) til den globale afrapportering. I:O-modellen fraregner den store andel af importen, der indgår i varer, der senere eksporteres ud af Danmark. For et land med så høj eksport ratio som Danmark vil brugen af I:O-modellen kun registrere under halvdelen (46% i GA21) af det samlede udslip, der skyldes Danmarks vareimport.

Fordi GA21 gav I:O-modellen så stor opmærksomhed, var klimaaftrykket, der skyldes Danmarks samlede vareimport, skjult på side 17 i GA21's delrapport 2, hvor det kun er nævnt som del af forklaring af, hvad I:O-modellen medregner.

92-gruppen bifalder, at der jf. høringsmaterialet i GA22 vil blive lavet et mere prominent selvstændigt afsnit om Danmarks samlede imports GHG-udslip, separat fra I:O-modellens beregninger. Det er en klar forbedring og er direkte i tråd med det, der er GA's opgave jf. Klimaloven: at belyse effekterne af Danmarks import.

² https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Basisfremskrivning/bilag_4_-_danmarks_forbrugsbaserede_klimaaftryk.pdf

2b) Brug så snart som muligt reelle data fra VE2-direktivet og CSRD-værdikæde rapportering til GA's import-opgørelse

Import-udslippet vil fortsat i GA22 være baseret på brancheopgørelser. Brancheopgørelser er meget langsomme i at vise resultatet af ændret adfærd og er derfor mindre egnet til at gøre GA til et værktøj, der gør det muligt for politikere at gribe ind og tilskynde virksomheder og borgere til mere bæredygtigt forbrug. Der er dels en stor forsinkelse fra en early-adopter-virksomhed ændrer adfærd, til den ændrede adfærd slår igennem til hele branchen, så de faktorværdier, der bruges i modellen, bliver revideret (se videre i pkt. 2c, 2d og 2e i 92-gruppens høringssvar til GA21³).

Hensigten med at lave en global afrapportering over GHG-udslippet fra Danmarks import er blandt andet at muliggøre, som det står beskrevet i bilag 2, s1: "Danmark kan reducere den globale drivhusgasudledning fra importen ved at importere mere klimavenlige produkter, services samt ved at skifte til en mere klimavenlig transport af produkterne til Danmark". En sådan indsats sløres af at bruge branchegennemsnit. Det vil derfor være særdeles formålstjenstligt, at GA-regnemetoderne så snart som muligt går bort fra at bruge branchegennemsnit, til i stedet at bruge virksomhedernes egentlige værdikæde data. Det fremgår af aluminiumsgrafnen herunder, at det er et vigtigt handlerum for virksomheder. Den viser, at en virksomhed selv kan reducere udslippet fra sit aluminium forbrug til en fjerdedel ved at skifte fra de mest forurenende til de mest klimavenlige leverandører. Den indsats virksomheder gør ved at vælge klimavenligere produkter vil ikke blive opfanget, så længe GA bruger en opgørelsesmetode baseret på branchegennemsnit-GHG.

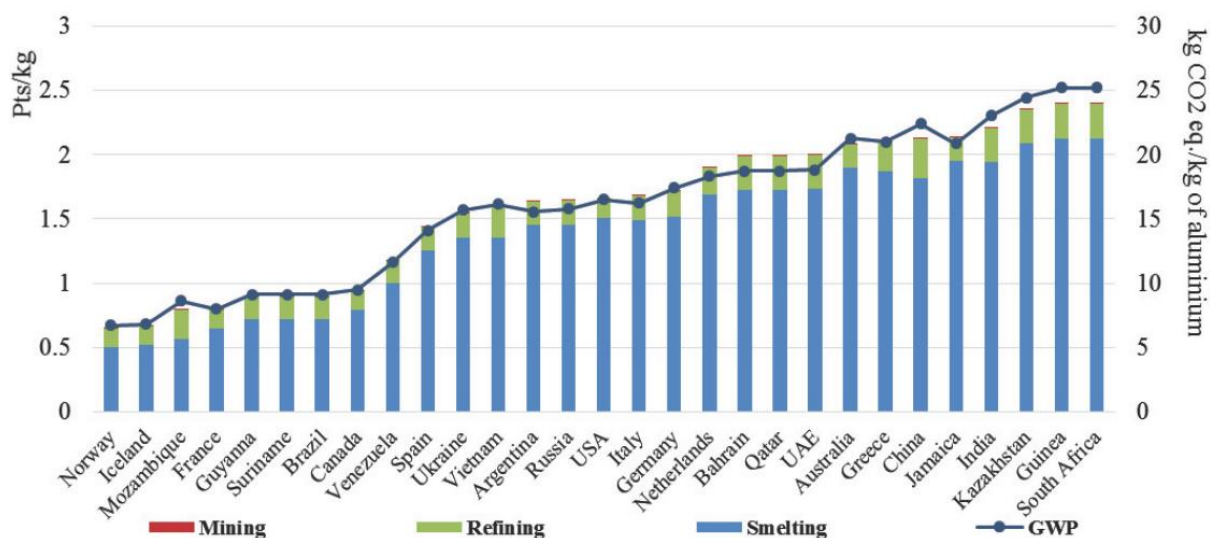

Figure 2: Overall environmental impact per kg (Pts/kg) and GWP (kg of CO₂ eq/kg aluminium) of produced primary liquid aluminium per country.

4

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212827116001190>

EU er som del af Green Deal nu undervejs med et nyt Corporate Sustainable Reporting Directive (CSRD), hvor virksomheder skal rapportere om deres værdikæder. CSRD forventes i Danmark at blive indført i regnskabsloven.

³ https://92grp.dk/files/92-gruppens_h%C3%B8ringssvar_til_global_afrapportering_2021_Autosaved.pdf

⁴ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212827116001190> (side 211)

92-gruppen opfordrer til, at GA så snart det bliver muligt overgår fra nuværende brug af branchegennemsnit til så vidt muligt at bruge de faktiske værdikædedata, der rapporteres via CSRD. 92-gruppen opfordrer til at regeringen, via erhvervsministeriet, arbejder i EU for, at CSRD-rapportering bliver digital og på anden vis bidrager til, at rapporteringsformatet udvikles, så den kommende CSRD-rapporteringen bedst muligt vil kunne understøtte Klimalovens hensigt om at belyse globale effekter af dansk import og forbrug.

2c) Data fra særabsnittene om soja, biomasse, biobrændstoffer og ændringer i arealanvendelsen bør også indgå i importafsnittet

I GA22 indgår udledninger fra Danmarks import af soja, biomasse, biobrændstoffer og ændringer i arealanvendelsen som separate afsnit.

92-gruppen opfordrer til, at data fra disse under-afsnit af Danmarks import også præsenteres i importafsnittet.

3. Danmarks eksport (Bilag 3)

Eksport-afsnittet vil ifølge bilaget udover: 1) at opgøre eksport relaterede udledninger også; 2) redegøre for Danmarks eksport af grøn miljø- og energiteknologi og; 3) kvantificere “Potentielt undgåede drivhusgasudledninger fra dansk grøn eksport og services”.

3a Intet belæg i klimaloven for at Global Afrapportering omfatter eksport

92-gruppen bemærker, at Klimaloven intetsteds omtaler, at global afrapportering skal omhandle Danmarks eksport (Klimaloven omtaler kun, at eksport af el fra vedvarende energikilder skal indgå i global afrapportering⁵). Intet i bilag 3 gør forsøg på at forklare, hvorfor det klimamæssigt skulle være hensigtsmæssigt eller ønskeligt at udvide det kommissorium, der ligger for den Globale Afrapportering med et afsnit om eksport.

3b) Den metodik, der foreslås til at opgøre klimaeffekten af eksporten, forekommer særdeles mangelfuld

Den metodik, der tænkes anvendt, beskrives som en videreudvikling af en beregningsmetode, der blev benyttet af klimapartnerskabet for produktionsvirksomhed.

Metoden har fortsat omfattende mangler:

- “Grønne varekoder” med tvivlsom grønhed. GA22 foreslår at identificere Danmarks grønne eksport ved at bruge 472 varekoder defineret som “grønne varekoder” af Eurostat. Bilag 3 (side 6) redegør for, at nogle af varerne på Eurostats liste kun er delvis grønne; at det for nogle af de grønne varer afhænger af, hvordan produktet anvendes om resultatet er grønt eller sort; og at Eurostats liste ikke er blevet opdateret i en årrække. Det må derfor antages, at Eurostats grønne-varekoder heller ikke matcher EUs nye grønne taxonomi, som er den standard, der bør benyttes.

⁵ https://www.ft.dk/ripdf/samling/20191/lovforslag/1117/20191_1117_som_fremsat.pdf (Bemærkning til §6, side 15)

- Skørt referencescenarie: Potentielt undgået CO2 tænkes udregnet ved at sammenligne virkeligheden med en højst tvivlsom kontrafaktuel referencesituation kaldet “uden dansk eksport”. Vore handelspartnere har ligesom Danmark underskrevet Parisaftalen, og det må derfor forventes, at de ville have gennemført deres reduktioner - også hvis dansk eksport ikke eksisterede⁶.
- Skæv opgørelse: Det påtænkes at opregne dansk eksportbidrag til CO2-reduktion i udlandet, uden samtidigt at ville opregne den anden side af samme mønt: hvor meget udlandets vareeksport til Danmark (af f.eks. LED-pærer, elbiler, energieffektive apparater osv) bidrager til, at Danmark opnår sine egne klimamål. En så udtalt ubalanceret analyse kan næppe have andet resultat end at fremstille Danmark i et ufortjent positivt lys.
- At analysen desuden kun opregner effekterne af Danmarks eksport af grønne varer, mens effekterne af Danmarks sorte eksport ignoreres, vil ligeledes resultere i planlagt skævhed.

Udover at opgaven jf. Klimaloven ikke omfatter Danmarks eksport, er det under alle omstændigheder hensigten med Global Afrapportering, at de internationale effekter (af importen) bliver belyst. “Belyst” kan kun forstås som at viderebringe objektiv viden, ikke at udtænke analysemetoder, der ensidigt stiller Danmark i positivt lys.

Det er svært at forestille sig, at den foreslåede opgørelse af Danmarks eksport skulle kunne have nogen værdi som klimamæssigt handlings-værktøj. Det er godt, at danske virksomheder og danske produkter spiller en vigtig rolle i andre landes omstilling. De danske virksomheder sælger dog egentlig blot deres produkter på almindelig kommerciel vis. Hvis der står danske vindmøller i Californien, tilfalder både regningen og æren herfor Californien selv.

92-gruppen opfordrer til, at afsnittet om Danmarks eksport helt udelades. Dels er der intet belæg i klimaloven for at medtage eksporten; dels savnes der klimamæssig argumentation for at fravige klimaloven mht. alligevel at medtage eksporten; og slutteligt fordi den beskrevne metode kun lader til at opgøre aspekter, der er positive for Danmark og derfor er uegnet til reelt at belyse de globale effekter.

4. Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk (Bilag 4)

Metoden for beregning af forbrugsbaseret klimaaftryk baseret på input:output-modellen er stort set den samme, som blev brugt i GA21, som 92-gruppen argumenterede imod med en række begrundelser. Der er dog en tillægspointe, vi glemte sidste år:

4a) Forbrugsbaseret opgørelse fratager virksomheder ansvaret for deres udslip.

I:O-modellen tilskriver per automatik størstedelen af udslippet (63% i GA21) til borgere/husstande og intet udslip (0%) til virksomhederne⁷. Det resultat er som en spejlvending af virkeligheden, både

⁶ Om den beslægtede problematik ved at benytte business-as-usual (BAU)-scenarie til at beregne CO2-effekt af indsats se bl.a. pkt. 1e 92-gruppens høringssvar til GA21 forudsætningerne:

https://92grp.dk/files/H%C3%B8ringssvar_92gruppen_ifm_rapporteringsindhold_for_den_globale_klimap%C3%A5virkning.pdf og pkt. 5 i 92-gruppens høringssvar til IFU's klimapolitik: <https://92grp.dk/tema-kategorien/tema-klima-energi/512-horingssvar-vedrorende-ifu-s-klimapolitik.html>

⁷ Se yderligere forklaring i GA21 hovedrapport s.31

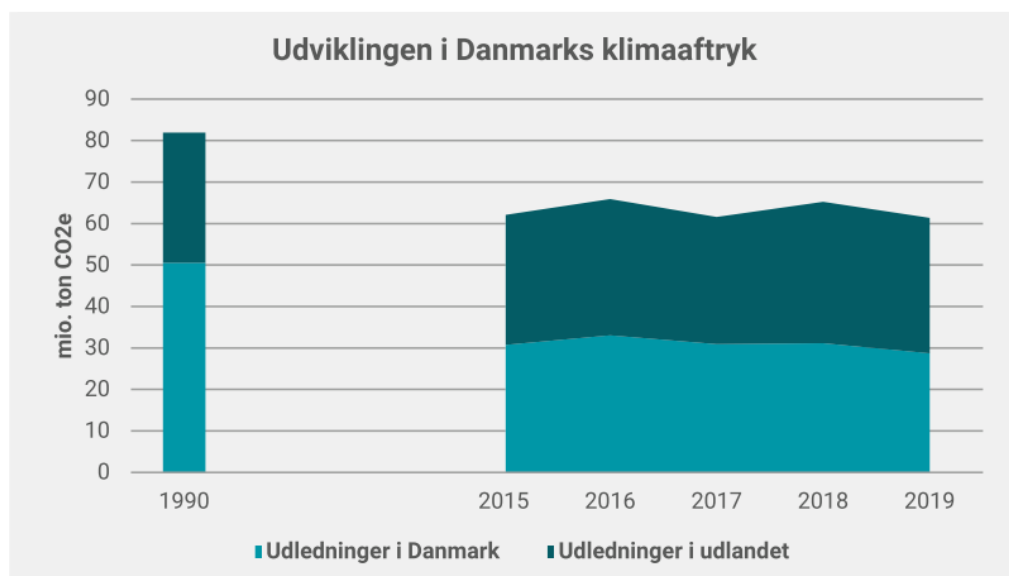
mht. hvor udslippet faktisk foregår, mht. hvor beslutninger om de udslip foretages, og mht. hvor ansvaret og muligheden for at handle anderledes ligger.

Det misvisende resultat skyldes, at forbrugsbaserede regnskab per definition regner helt frem til slutforbrugeren. Metodemæssigt er det helt korrekt. Hvis Carlsberg f.eks. beslutter at hælde deres øko-øl på aluminiumsdåse lavet af en dåseproducent, der brugte den aluminium, der har udslip på 25 Kg CO₂ pr kg aluminium i stedet for den til 5kg CO₂ (se aluminiumsgraf i kommentarer til bilag2), så skal en forbrugsbaseret opgørelse naturligvis hverken tilskrive CO₂-udslippet fra aluminiummet til aluminiumsproducenten, dåseproducenten eller bryggeriet. Det tilskrives den endelige forbruger, der drikker øko-øllet. Han er slutbrugeren. Uden de 7 kr., han betaler for sin øl, ville de tre virksomheder ikke have udvundet aluminium, lavet dåser eller brygget øl.

Korrekt metode, men helt misvisende i forhold til den reelle ansvarsfordeling og aktørernes meget forskellige muligheder for at forbedre situationen. Øldrikkeren har (udover at aflevere dåsen til genbrug) ingen jordisk mulighed for at påvirke, hvilken aluminiumsproducent dåseproducenten vælger at samarbejde med, eller hvilke klimakrav Carlsberg stiller til sine underleverandører.

Med den ekstra pointe gentager 92-gruppen den omfattende kritik af modellen, som vi allerede har beskrevet i pkt. 2 i 92-gruppens høringssvar⁸ til forudsætningerne for GA21 og pkt. 2 og 3 i 92-gruppens høringssvar⁹ til GA21.

Figur 1: Udvikling i Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk eksklusiv udledninger knyttet til ændringer i arealanvendelser

Figuren herover er fra GA21 (side 28). Vores forudsigtelse var og er, at I:O-modellen altid vil give ca. identisk forbrugsopgørelse hvert år. Det bliver spændende at se om corona-recessionen i 2020 trods alt vil vise synligt udsving i GA22's forbrugsopgørelse.

⁸https://92grp.dk/files/H%C3%B8ringssvar_92gruppen_ifm_rapporteringsindhold_for_den_globale_klimap%C3%A5vrkning.pdf

⁹https://92grp.dk/files/92-gruppens_h%C3%B8ringssvar_til_global_afrapportering_2021_Autosaved.pdf

92-gruppen mener, at den globale afrapportering skal sigte efter både at kortlægge den udvikling, der er sket siden forrige år og være et redskab, der tilskynder endnu flere klimarigtige beslutninger i det kommende år. Til den opgave er I:O-modellen uegnet.

92-gruppen mener, det vil være langt bedre at bruge en opgørelsesmetode, der medregner hele Danmarks klimafodaftryk, løst beregnet til 147MT¹⁰. (Med I:O-metodens fratrækkes næsten halvdelen af det danske CO₂ udslip og over halvdelen af importens CO₂-udslip).

GA22 indfører nogle vigtige forbedringer blandt andet et særskilt notat om Danmarks import (bilag 2), om biomasse (bilag 6) og om soja (bilag 19). Disse forbedringer vil blive omtalt i omtalen af de pågældende bilag.

92-gruppen opfordrer til, at Energistyrelsen fremover etablerer en proces, hvor stakeholders (industri, NGO'er m.fl.) kan komme med begrundede forslag til hvilke importvarer, Energistyrelsen kan sætte fokus på i kommende GA-afrapporteringer.

5. Danmarks forbrugsbaserede udledninger relateret til ændringer i arealanvendelse (Bilag 5)

92-gruppen roser, at GA22 medtager afsnit om Danmarks imports indflydelse på ændringer i arealanvendelsen udenfor Danmark. På sigt bør CO₂ fra ændringer i arealanvendelsen indarbejdes som en integreret del af import-afsnittet. Den samtænkning vil være særligt relevant, så snart import-afsnittet bliver baseret på faktisk værdikæde data indrapporteret under CSRD og VE2-direktivet af de danske virksomheder. 92-gruppen vurderer, at det vil bidrage betydeligt til at skabe incitament for virksomheder, der arbejder på at minimere afskovningseffekten fra deres værdikæder.

5a) Hensigten med global afrapportering er ikke at skjule 95% af effekterne af Danmarks import

Det er derimod fuldstændigt meningsløst, at GA22 kun vil opgøre arealændringerne forbundet med den forbrugsbaserede opgørelse og ikke for hele Danmarks import.

I forbindelse med ændringer i arealanvendelse (= afskovning) er soja den danske importvare, der er vigtigst. Soja er sammen med kødkvæg og palmeolie de tre produkter, der globalt set har størst ansvar for afskovning¹¹. Den årlige danske sojaimport på ca. 1,7 mio. ton går primært til svinefoder (GA22 bilag 19, s1). Da ca. 95% af danske svin eksporteres, vil kun 5% af svineproduktionen forbruges i Danmark, og dermed vil en forbrugsbaseret opgørelse kun medregne 5% af den samlede sojaimport Danmark har ansvar for. Den opgørelse af arealændring, der beskrives i GA22 bilag 5, vil således skjule ca. 95% af de internationale effekter af Danmarks import af soja.

Det var aldrig hensigten med Klimalovens globale afrapportering, at den skulle skjule 95% af de globale effekter af Danmarks import. Tværtimod, Klimaloven skriver ganske klart, at hensigten er, at effekterne af dansk import søges belyst.

¹⁰ Se beregning i pkt 2a i 92-gruppens høringssvar til GA21: https://92grp.dk/files/92-gruppens_h%C3%B8ringssvar_til_global_afrapportering_2021_Autosaved.pdf

¹¹ https://ec.europa.eu/environment/forests/pdf/feasibility_study_deforestation_kh0418199enn_main_report.pdf

92-gruppen opfordrer på det kraftigste til, at bilag 5 bringes i overensstemmelse med Klimalovens ord og hensigt ved at ændre indholdet og titlen i bilag 5 til: “Udledninger fra ændringer i arealanvendelsen, der skyldes Danmarks import”.

5b) Hvorfor DLUC?

GA22 vil opgøre ændringer i arealanvendelsen i både indirekte land use change (ILUC) og Direkte Land Use Change (DLUC). Vi antager, at hensigten med også at bruge DLUC er, at DLUC vil resultere i et væsentligt lavere udslip end ved brug af ILUC.

Det er efter vores opfattelse en ret teoretisk adskillelse at tale om direkte og indirekte LUC.

Ændringer i arealanvendelsen kan i virkeligheden ikke opdeles på den måde. I EU-kommissionens anerkendte ILUC-studie vedrørende biobrændstoffer, Globiom, skriver forskerne derfor:

“The results of this study, commonly referred to as ‘ILUC values’ (or ‘factors’), are in fact the sum of direct and indirect emission effects. When comparing a policy scenario with a baseline, it is certain that the difference in quantity of land conversion and its greenhouse gas impact results from the difference between scenario and baseline: the additional biofuel demand. The modelling does not show to what extent the land conversion is caused directly or indirectly. For this reason, this study speaks about ‘LUC values’ rather than ‘ILUC values’ and about ‘land use change’ rather than ‘direct or indirect land use change’.” (Globiom side 5, vores fremhævelse).

Så vidt vi kan se, har forskerne bag både Århus Universitets soja analyse¹² og Københavns Universitets soja analyse¹³ samme tilgang som Globiom forskerne, nemlig simpelthen at regne de klimamæssige effekter af sojaimportens arealændringer som LUC (ikke som hverken ILUC eller DLUC).

92-gruppen opfordrer Energistyrelsen til ligesom EU-kommission, Århus Universitet og Københavns Universitet at bruge LUC i GA22.

5c) Vil LUC udslippet for biobrændstoffer både indgå i afsnittet om ændringer i arealanvendelsen (bilag 5) og i afsnittet om biobrændstoffer (bilag 7)?

Biobrændstof bilaget (bilag 7) redegør for de samlede udledninger fra alle biobrændstoffer, der anvendes i Danmark inklusive LUC, uanset om de er produceret i Danmark eller importeret.

92-gruppen opfordrer til, at biobrændstoffernes LUC-udslip opregnes i begge afsnit. Afsnittet om ændringer i arealanvendelse bør indeholde en tydelig grafik, der angiver de danske importvarer (proteinføder, biobrændstoffer, biomasse osv.), der har de største LUC-effekter globalt.

¹² <https://dcapub.au.dk/djfpublikation/djfpdf/DCArapport116.pdf>

¹³ https://static-curis.ku.dk/portal/files/239904192/IFRO_Udredning_2020_09.pdf

6. Danmarks forbrug af biomasse (Bilag 6)

Da Global Afrapportering endnu ikke kan belyse Danmarks ansvar for globale udledninger på produktniveau, er det positivt, at Energistyrelsen har valgt at lave sær-afsnit med fokus på udvalgte særligt kritiske produkter, herunder udledninger forbundet med dansk forbrug af importeret biomasse.

6a) Vigtigt at GA ikke blot regner biomasse-CO₂ som nul-udslip

Dette er særligt vigtigt, da Danmarks afbrænding af biomasse årligt udleder ca. 19 MT-CO₂, som dog efter UNFCCC's regneregler ikke medregnes i Danmarks nationale CO₂-regnskab og dermed ikke medregnes i 70% målet.

Importeret træbiomasse udgør størstedel af det danske biomasseforbrug¹⁴. Udledninger for disse er ikke bare skjult i den danske rapportering, men regnes som bidrag til CO₂-reduktion, fordi træbiomasse regnes som CO₂-fri ved afbrænding. Det er derfor i høj grad på sin plads, at GA, der både har til opgave at belyse de globale effekter af Danmarks vareimport og at belyse de internationale effekter af den danske klimaindsats, inkluderer biomassens negative globale klimaeffekt.

92-gruppen bifalder derfor i høj grad, at der indføres et særligt kapitel, der har fokus på de klima- og naturmæssige konsekvenser af Danmarks import af træbiomasse og de globale klimamæssige konsekvenser ved, at Danmark (og potentielt andre lande) som del af sin nationale klimaindsats forfølger en energiform, der stadig udleder betydelige mængder CO₂.

92-gruppen bakker varmt op om at GA22 ikke agter at regne biomasse som nul-emission. Derved vil Global Afrapportering i høj grad komme til at bidrage til en ny forståelse.

6b) GA bør også omfatte udviklingen i skovens kulstoflager

Bilag 6 forklarer, at GA primært vil forsøge at belyse, hvordan atmosfærens indhold af CO₂ påvirkes af det danske forbrug af biomasse til energiformål. Det påstås i bilag 6, at skovens kulstoflager "over tid" udlignes, så kulstoflageret genoprettes som i situationen før træbiomassen blev fældet og brændt. Denne påstand kræver mere nuance. Det er dels veldokumenteret, at længden af den tid, det tager at udligne kulstofstabet, kan være mange årtier længere end de ca. 10 år, vi har til at bringe 1,5C inden for rækkevidde. Desuden er det, især når hele træer bruges til biomasse, ikke nødvendigvis sandt, at skovens kulstoflager nogensinde genoprettes¹⁵.

92-gruppen opfordrer derfor til, at biomasse afsnittet ikke kun omfatter atmosfærens bio-CO₂, men det også bør omfatte udviklingen i skovenes kulstoflager. Med udgangspunkt i GA-mandatet om at belyse de internationale effekter af den danske klimaindsats vil det f.eks. være oplagt at se, hvordan estisk og litauisk skov kulstoflager er blevet påvirket af i årtier at have været primære leverandører til Danmarks omlægning fra at brænde kul til at brænde træer¹⁶.

¹⁴ Produktion af el og varme med forbrug af biomasse og anvender i dag (2019) 159 PJ fast biomasse årligt. Det svarer til 64 pct. af al vedvarende energi. Træ udgør hovedparten (75 pct.) af den faste biomasse. 43 pct. af træbiomasseforbruget er høstet i Danmark, mens 57 pct. er høstet uden for Danmarks grænser (GA22, bilag 6, s.1).

¹⁵ https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC122719/jrc-forest-bioenergy-study-2021-final_online.pdf

¹⁶ <https://rgo.dk/den-estiske-forbindelse/>

6c) Udvikling af differentierede CO2 værdier for forskellige typer biomasse

Det er positivt, at bilaget bemærker, at forskellige typer biomasse har forskellig klimapåvirkning: "I det omfang det er muligt, belyses det desuden, hvordan påvirkningen af klimaet varierer mellem forskellige typer af biomasse".

92-Gruppen opfordrer til, som i vores høringssvar til forudsætningerne til GA21¹⁷, at Energistyrelsen med GA22 udvikler differentierede CO2-faktorer >0gOCO2 for de forskellige typer biomasse. Med ikrafttrædelse af det nye VE-direktiv, vil Energistyrelsen fra 2023 modtage detaljeret data om type, oprindelse m.m. for hver eneste ladning biomasse, der anvendes i Danmark. Kombineret vil det således fra 2023 blive muligt, at GA23 kan kvantificere det konkrete CO2-udslip fra Danmarks konkrete biomasseforbrug.

Ved at gøre en sådan opgørelse til en fast bestanddel i den årlige GA, vil det fremover blive muligt fra politisk side at holde øje med om operatørerne ved egen kraft formår at vælge de mere bæredygtige typer biomasse, eller om lovindgreb er påkrævede.

6c) IGN-metoden.

Som vi forstår det, vil Energistyrelsen basere biomasse-analysen i GA22 på en metode udviklet af IGN. Det lader til, at IGN-metoden er baseret på at udregne Carbon Parity Time (CPT), baseret på et fossilt scenario (kul og fossil gas). Dvs., IGN-modellen udregner, hvor mange år det tager for et energisystem baseret på at brænde biomasse, at indhente det ekstra CO2-udslip biomassen er skyld i, ift. et energisystem baseret på at brænde hhv. kul og fossilt gas.

Ifølge ING's beregninger tog det i gennemsnit 6 år for biomasse energi at indhente kul-systemet. Altså er CO2-udslippet med biomasse større end med kul de første 6 år. 30 år efter omstilling fra kul til biomasse er der i gennemsnit i alt opnået blot 31% CO2-besparelse i forhold til fortsat kulafbrænding¹⁸.

For fossil gas giver biomasse endnu mindre mening. Det tager i gennemsnit 24 år, før biomasse har indhentet fossil gas. Efter 30 år er der i gennemsnit sparet blot 7% CO2 i forhold til det fossile energisystem.

92-gruppen minder om, at om 30 år er det 2051. Danmark skal som bekendt nå nettonul senest i 2050. 31% CO2 besparelse på 30 år er simpelthen for lidt og for langsomt til at udgøre en del af løsningen.

92-gruppen finder det stærkt forældet at udregne biomassens klimafordel i forhold til et alternativ af fortsat brug af fossilt kul og gas. Fortsat brug af fossil gas og kul er ikke længere et rimeligt BAU-scenarie til produktion af el og varme i Danmark. I 2021 er vindmøllestrøm og varmepumper det alternativ biomassen bør sammenlignes med.

¹⁷ Punkt 2f

https://92grp.dk/files/H%C3%B8ringssvar_92gruppen_ifm_rapporteringsindhold_for_den_globale_klimap%C3%A5virkning.pdf

¹⁸ se side 7 https://static-curis.ku.dk/portal/files/251578680/IGN_Report_CO2_emission_mitigation_Nov2020.pdf

6d) Økonomiske subsidier bør medtages i GA22's biomasseanalyse

At biomasse fortsat er rentabelt, skyldes i høj grad politiske beslutninger om at give subsidier (både afgiftsfritagelse og tilskud) til biomasse og biomasseanlæg. GA har til formål at belyse de globale effekter af Danmarks klimaindsats. I forbindelse med Danmarks store forbrug af biomasse vil det desuden være ekstremt relevant også at redegøre for den politisk/økonomiske årsag til, at Danmark har et så højt forbrug af importeret biomasse. Ifølge skatteministeriet udgør skatteudgiften til biomasse (dvs. både skattefritagelser og tilskud) årligt 4,7 mia. kr. (i 2020).¹⁹

92-gruppen opfordrer til, at Energistyrelsen i GA22 inkluderer en redegørelse for, hvordan de 4,7 mia. om året i biomasse subsidier anvendes, herunder en opgørelse, der viser hvorvidt statsstøtten primært tilfalder de mest bæredygtige typer biomasse, eller ej. Redegørelsen må også gerne omfatte en Leverized Cost of Energy analyse af hvad der ville ske hvis de 4,7 mia. statsstøtte blev fjernet. Resultatet vil næppe betyde en tilbagevenden til kul og fossilgas. Det ville snarere betyde hurtigere udbygning af vindstrøm. De 4,7 mia. kroner kunne i stedet gøre gavn f.eks. ved at blive brugt på at udvikle og udbygge lagringskapacitet for el og varme.

7. Danmarks forbrug af biobrændstoffer (Bilag 7)

7a) Godt at GA22 vil bruge data for det konkrete danske biobrændstofforbrug

Det er meget positivt at GA 22 vil benytte de faktiske data om de konkrete partier biobrændstof der faktisk benyttes i Danmark, som grundlag for analysen af Danmarks forbrug af biobrændstoffer. Virksomheder der anvender biobrændstoffer har siden 2010 indberettet detaljeret informationer om hvert parti biobrændstoffer de har benyttet.

92-gruppen bakker op om denne tilgang

7b) Godt at GA22 vil bruge de konkrete CO₂/MJ-data fra indberetningerne

Det fremgår også at GA22 vil benytte de konkrete værdier for CO₂/MJ fra indberetningerne (i stedet for blot f.eks. at bruge VE-direktivets standardværdier), da det ofte forekommer at benzinselskaberne indkøber biobrændstoffer med bedre-end-standard CO₂-udslip. Sådanne positive valg tilskyndes bedst ved at bruge de konkrete tal fra indberetningerne.

92-gruppen bakker op om denne tilgang

7c) Godt at GA22 opregner biobrændstoffets LUC-udslip

Det er i høj grad positivt at biobrændstof-opgørelsen også redegør for LUC-udslippet forbundet med brugen af biobrændstoffer. Det er uhyre vigtigt. Det er rigtigt at der per definition (fordi LUC-værdier er en "attributed" værdi) aldrig kan være 100% sikkerhed om en præcis LUC-værdi. De opgives af samme grund ofte som spænd. At der aldrig kan være 100% sikkerhed for de helt præcise LUC-tal, må dog ikke blive en anledning til ikke at anvende de bedste LUC-værdier, der eksisterer til bedst muligt at udregne det LUC-udslip, der jo helt bestemt foregår. Det overvejes i bilag 7, hvorvidt GA22 skal benytte Globiom studiets værdier (der differentierer i forhold til hvilke afgrøder der benyttes) eller at bruge VE2-direktivets LUC-værdier (der er ens for alle olieafgrøder).

¹⁹ Oversigt over skatteudgifter 2017-2020 <https://www.skm.dk/media/7148/skatteudgifter-samlet-liste.pdf>

92-gruppen opfordrer på det kraftigste til at bruge de differentierede LUC-værdier fra Globiom. Det er klart, at den ensartede LUC-værdi, der står nedskrevet i VE2-direktivet er resultat af et politisk kompromis, mens Globiom-værdierne er resultat af forskning. Når nu GA22 bruger de konkrete værdier for direkte CO2-udslip fra de indberettede partier, der konkret er blevet anvendt i Danmark, bør de tilsvarende LUC-værdier ligeledes udregnes så præcist som muligt. Hvilket altså vil sige at bruge de differentierede LUC-værdier fra Globiom.

8. Reduktionsindsatser støttet gennem klimabistanden og klimafinansiering (bilag 9 og 14)

Vi er enige i, at klimabistanden kun i meget begrænset omfang kan rapportere en direkte og kvantitativ CO2-effekt af indsatserne. Dette også set i lyset af, at indsatser kan have en bredere positiv effekt, end hvad der kan opgøres i CO2. Herunder f.eks. tilpasning og yderlige grønne aspekter (udover klima). Det er positivt, at der benyttes kvalitative beskrivelser/case studies til bedre at belyse dette.

8a) Klimafinansiering, fordelt på adaptation og mitigation, bør opgøres fra 2009

På klimatopmødet i København i 2009 (COP15) blev der indgået aftale om, at de rige lande, herunder Danmark, er forpligtet til at levere klimafinansiering. Det er derfor fra år 2009, der bør afrapporteres for Danmarks klimafinansiering. Ifølge bilag 14 vil GA22 dog kun give et overblik af den danske klimafinansiering for en treårig periode (2018-2020). Hvilken periode, der tænkes dækket i bilag 9, er uklart. Bilag 9 nævner kun, at det også omfatter 2021. Med den nye udmelding²⁰ om, at Danmark fremadrettet vil allokere mindst 60% af sin klimafinansiering til tilpasning, giver det særligt god mening at medtage hele perioden fra 2009. Grunden til, at den danske beslutning om at opskalere andelen af klimafinansieringen til tilpasning til 60% blev rost globalt er jo netop, fordi tilpasningsfinansiering hidtil er blevet underfinansieret i forhold til den 50:50 balance, der er aftalt i Parisaftalen.

92-gruppen opfordrer til, at GA22 redegør for Danmarks klimafinansiering/klimabistand for hele forpligtelsesperioden fra 2009 og frem. Redegørelsen bør omfatte en fordeling på hhv. mitigation og adaptation.

8b) Brug Grant Equivalence så det bliver muligt at sammenligne lån og gaver

Datagrundlaget for Danmarks klimafinansiering stammer fra Danmarks rapportering til UNFCCC/EU MMR. Disse rapporter kan indeholde flere forskellige finansieringsinstrumenter (grants, equity, kommercielle lån, koncessionelle lån, m.m.). 100kr givet som gave og 100kr lån har som bekendt, på trods af at have præcis samme nominelle værdi, vidt forskellig reel værdi og giver mulighed for vidt forskellige indsatser. Den eneste redelige måde at sammenligne den meget forskellige værdi af de forskellige finansieringsinstrumenter er at opgøre klimafinansiering i grant equivalence. Det har siden 2016 været et krav fra OECD, at udviklingsbistand opgøres i grant

²⁰ [https://kefm.dk/Media/637684923696666735/Klimaprogram%202021%20\(DIGITAL\).pdf](https://kefm.dk/Media/637684923696666735/Klimaprogram%202021%20(DIGITAL).pdf) (side 23)

equivalence. På COP26 i Glasgow besluttede landene ligeledes at etablere en separat rapporteringskolonne for Grant Equivalence i det fælles rapporteringsformat.

92-gruppen mener, at GA22's opgørelse over klimabistand/klimafinansiering ligeledes bør opgøres som grant equivalence, så værdien af de forskellige typer klimafinansierings- instrumenter reelt kan sammenlignes.

8c) New and additionelle midler.

Danmark har to forskellige forpligtelser ift. udviklingslandene (klimafinansiering og udviklingsbistand). Klimafinansieringsforpligtelsen stammer fra klimatopmødet i København i 2009 (COP15). Forpligtelsen til at levere 0,7% af BNI i udviklingsbistand stammer fra FN's generalforsamling i 1970. Den "nye" forpligtelse om klimafinansiering bør derfor ikke tages ud af de penge, Danmark giver i forhold til den tidligere forpligtelse; udviklingsbistanden.

92-gruppen mener, at GA22 bør redegøre separat for, hvorvidt klimafinansieringen udgør nye midler i forhold til 0,7% udviklingsbistand.

8d) Danmark bør også bidrage med Loss and Damage, som fremover bør opgøres.

Fra når Danmark begynder at bidrage med klimafinansiering til tab og skade, bør den Globale afrapportering også inkludere en redegørelse af Danmarks bidrag til Loss & Damage.

8e) Danmarks indskud/andel af Multilaterale Udviklingsbanker skal ikke regnes som del af Danmarks klimafinansiering

Bilag 14 beskriver, at GA22 som noget helt nyt agter at ville medregne Danmarks indskudsandel/ejerandel af de multilaterale udviklingsbanker i Danmarks samlede klimabistand/klimafinansiering. Udviklingsbanker fungerer som banker. Det er i princippet de samme penge, der cirkulerer ud af banken som lån og vender tilbage som afdrag med renter. Danmark har ejerandele, fordi Danmark ligesom andre rige lande oprindeligt (og når MDB'en udvider) har bidraget til MDB'ernes udlånskapital. Hvis GA22 medregner Danmarks andel af MDBernes udlån, er det højst misvisende

- Der er tale om ofte meget "gamle" penge. Danmarks ejerandel af MDB'ernes udlånskapital består i høj grad af indskud (og renter af det indskud) Danmark har bidraget med for årtier siden. Hovedsageligt er de danske MDB-bidrag endda givet, før forpligtelsen om de 100 mia. kr. i klimafinansiering i 2009 blev indgået.
- Udviklingsbankerne er banker, deres bidrag til klimafinansiering består derfor af lån, ofte på kommercielle betingelser, og næsten udelukkende af lån til mitigation indsats. Sådanne lånebeløb kan slet ikke stilles overfor Danmarks øvrige klimabistand, som netop gives som gavebistand.
- Den danske ejerandel af MDB'ernes udlån blev i GA21 sat til ca. 3,5 mia. kr. Hvis et beløb af den størrelse lægges oveni den klimafinansiering på ca. 2,5 mia. Danmark giver som klimafinansiering-gavebistand, vil adaptation andelen af Danmarks klimafinansiering (som jo under global opmærksomhed netop er hævet til 60%) kun komme til at udgøre ca. 25% af det samlede beløb (ca. 6 mia.), der i så fald medregnes som Danmarks klimafinansiering.

92-gruppen opfordrer derfor kraftigt til, at de klimamæssige effekter af den danske ejerandel af de multilaterale udviklingsbanker ikke opgøres i samme afsnit som Danmarks klimafinansiering opgøres. MDB'erne bør i stedet være placeret i investeringsafsnittet.

8f) Danmarks støtte til danske eksportvirksomheder via eksportkreditter skal absolut ikke medregnes som del af Danmarks klimafinansiering.

Det fremgår af bilag 14, at GA22's afsnit om Danmarks samlede klimafinansiering eventuelt også vil medtage klimarelevante eksportkreditter til udviklingslande. Det er helt uacceptabelt, hvis GA medtager eksportkreditter som del af Danmarks klimafinansiering til udviklingslande.

Eksportkreditter er støtte til danske eksportvirksomheder, ikke støtte til det importerende land. Det er i erkendelse af, at eksportkredit netop er en statslig støtte til eksportlandets virksomheder, at regler for eksportkredit fastlægges af OECD og af EU's statsstøtteregler. Danmark har på baggrund af den samme, korrekte, opfattelse af, hvem eksportstøtten hovedsageligt støtter, hidtil aldrig tidligere medregnet eksportkredit, hverken som del af Danmarks klimafinansiering eller udviklingsbistand.

Ligesom med den danske ejerandel af MDB'ernes udlån er der med Eksportkredit tale om lån på kommercielle betingelser. Hvorfor de igen kun kan sammenlignes med klimafinansiering som gavebistand, hvis de opgøres i grant equivalence. Alternativet er en ubrugelig sammenblanding af gavebistand og helt kommercielle lån

Ligesom med ejerandel af MDB vil det at medregne eksportstøtten til danske virksomheder i Danmarks samlede klimafinansieringsbidrag til udviklingslandene, udover at være totalt misvisende, også betyde, at beløbet svulmer med ca. 7 mia. kr. og vil dermed stærkt forskyde den nye beslutning om at allokere minimum 60% af Danmarks klimafinansiering til tilpasningsindsatser. Hvis eksportkredit blev medregnet i Danmarks klimafinansiering, ville adaptation kun udgøre ca. 15%. Hvis både MDB-ejerandele og eksportkredit skulle blive medregnet i Danmarks klimafinansiering, ville adaptationandelen være på under 10%. Parisaftalen kræver som bekendt som minimum 50:50 balance mellem adaptation og mitigation.

92-gruppen opfordrer på det kraftigste til, at GA22 alene behandler eksportkreditter i investeringsafsnittet (bilag 15), og at GA22 fuldstændig undlader at sammenblende eksportkreditter til danske virksomheder med opgørelsen af Danmarks klimafinansieringsbidrag til udviklingslande.

9. Fremme af grønne investeringer (Bilag 15)

Generelt bør investeringssporet i GA belyses bedre, så det ikke kun inkluderer Danmarks rolle mht. eksport af grønne teknologier og fremme af grønne investeringer, men også giver en opgørelse over fossile investeringer, afskovning mm. og både offentlige og private finansielle strømme bør omfattes.

9a) GA bør gå fra kvalitativ til kvantitativ rapportering

92-gruppen anbefaler, at GA baseres på en kvantitativ rapportering af de finansielle strømmes globale klimapåvirkning modsat den kvalitative tilgang, der tegnede GA21. Det er positivt, at Energistyrelsen lægger op til en øget kvantificering af både grønne investeringer og CO₂e-aftryk, men der er stadig plads til forbedring, hvad angår konsistent og systematisk kvantitativ opgørelse af alle finansielle strømmes globale klimapåvirkning.

9b) GA bør omfatte alle finansielle aktiviteter, også private investeringer

92-gruppen hæfter sig ved, at Energistyrelsen vil undersøge muligheder for at videreudvikle rapportering på private investeringer. Det er centralt, at den globale afrapportering omfatter alle finansielle aktiviteter med global klimapåvirkning, og her udgør privat finansiering/investering en betydelig andel.

9c) GA bør omfatte både grønne og sorte investeringer

92-gruppen hæfter sig ved den tydelige anerkendelse i Bilag 15 af finanssektorens centrale rolle ift. at nå de globale klimamål gennem at “vende de finansielle strømme, så de understøtter grøn omstilling og klimatilpasning” på linje med Parisaftalen. Det er positivt. Omstilling af finansielle strømme fra sort til grøn på linje med Parisaftalens 1.5C temperaturmål er en bunden opgave jf. Parisaftalen art 2,1c, der kræver en todelt tilgang: 1) markant forøgelse af investeringer i den grønne omstilling og 2) markant reduktion af sorte (klimaskadelige) investeringer.

I denne kontekst er det centralt, at GA fremover adresserer *både* grønne og sorte investeringer. Beklageligt har bilag 15 et overskyggende fokus på fremme af grønne investeringer, mens sorte investeringer adresseres langt fra tilstrækkeligt. Dette skal også ses i lyset af Danmarks udmelding under COP26 om at stoppe finansiering af fossil energi, hvorfor det er oplagt at opgøre sorte investeringer/finansiering (hvad angår både offentlige og private finansielle aktørers aktiviteter). Derfor ser 92-gruppen også gerne, at overskriften ændres fra at have entydigt fokus på at fremme grønne investeringer til at reflektere behovet for en grundlæggende omstilling af de finansielle strømme fra sort til grøn.

92-gruppen ser dog enkelte tegn på fremgang i metoden sammenlignet med GA21 ift. adressering af sorte investeringer, hvilket bør styrkes, videreudvikles og integreres bredt i afrapporteringen.

Konkret finder 92-gruppen det positivt, at man vil opgøre CO₂e-aftrykket fra projekterne i hhv. EKF og IFU's respektive porteføljer. Dette princip om systematisk opgørelse af CO₂e-aftryk er centralt ift. at afrapportere finanssektorens reelle globale klimapåvirkning, og det bør derfor integreres bredt i GA22 (bl.a. også opgøres for private investeringer). Opgørelse af CO₂e-aftryk bør stå centralt som benchmark for fremtidige reduktioner.

92-gruppen finder det ligeledes positivt, at bilag 15 lægger op til muligheden for at EKF's finansiering af fossile teknologier og højemissionsbrancher kan indgå i rapporteringen. Dette bør ikke være “en mulighed”, men en fast del af rapporteringen, ligesom princippet om systematisk

opgørelse af sorte investeringer bør integreres bredt i GA22 (bl.a. også opgøres for private investeringer). Kun sådan kan rapporteringen bidrage med kortlægning og opgørelse af dansk finansiering af klimaskadelige økonomiske aktiviteter, herunder bl.a. fossil energi og afskovning, hvilket er forudsætning for at kunne træffe strategiske, klimaansvarlige beslutninger på det finansielle område.

9d) GA bør sætte ambitiøse, klimaansvarlige benchmarks

92-gruppen anbefaler, at der i GA sættes tydelige kvantitative benchmarks for andelen af både grønne og sorte investeringer. Dette er en forudsætning for, at fremtidige Globale afrapporteringer kan rapportere på om udviklingen går den rette eller forkerte vej.

9e) Behov for dansk indsats i EU mht. at sikre en robust og videnskabsbaseret taksonomi

Som forudsætning for at kunne opgøre den globale klimapåvirkning fra danske finansielle aktører, så er det centralt, at EU's taksonomi for bæredygtig finansiering udvikles til at være robust og videnskabsbaseret. Taksonomien har potentiale til at modvirke finansiell greenwashing ved at sikre tydelige definitioner for, hvad der kategoriseres som klimamæssigt bæredygtigt. Desværre er der en stor risiko for, at taksonomien udvandes betydeligt, hvis EU Kommissionen præsenterer et endeligt taksonomi-forslag, hvor økonomiske aktiviteter som gas, bioenergi, atomkraft og industrielt landbrug defineres som grønt.²¹ Det er afgørende, at den danske regering arbejder målrettet for at sikre en robust og videnskabsbaseret taksonomi, da alternativet kan lede til mere greenwashing i finanssektoren.

9f) Behov for dansk indsats i EU mht. at udvikle en taksonomi over “ubæredygtige investeringer”

Der er behov for både en “bæredygtig” og en “ubæredygtig” taksonomi for at bringe alle finansielle strømme på linje med Parisaftalen (Parisafталens art 2,1c). EU's taksonomi har indtil nu kun det ene ben, den “grønne taksonomi”, som identificerer investeringer, der positivt bidrager til den grønne omstilling. For at blive et fuldt brugbart redskab skal der udvikles en “ubæredygtig-taksonomi”, som kan identificere investeringer, der modarbejder den grønne omstilling. Danmark bør tilskynde/fastholde, at EU snarest udvikler en taksonomi, der identificerer ubæredygtige investeringer.

9g) GA bør opgøre negativ klimapåvirkning fra naturødelæggelse

Beskyttelse og genopretning af biodiversitet og økosystemer spiller en afgørende rolle i at bremse klimaforandringerne²², hvilket også blev cementeret på COP26²³. Det vurderes, at Naturen kan levere over 1/3 af de omkostningseffektive CO₂e-reduktioner²⁴, ligesom skovrydning og anden naturødelæggelse tegner for en markant andel af de globale CO₂e-udledninger. 92-gruppen

²¹ https://www.wwf.eu/wwf_news/media_centre/?uNewsID=5255391

²² https://ipbes.net/sites/default/files/2021-06/20210609_workshop_report_embargo_3pm_CEST_10_june_0.pdf

²³ <https://ukcop26.org/glasgow-leaders-declaration-on-forests-and-land-use/>

²⁴ <https://www.unglobalcompact.org/take-action/events/climate-action-summit-2019/nature-based-solutions>

anbefaler derfor, at GA tydeligt opgør finansiering af økonomiske aktiviteter med hhv. negativ og positiv indvirkning på Naturen i form af CO₂e-udledning og -binding. Konkret bør GA bl.a. indeholde en kvantitativ opgørelse af finansiering af aktiviteter/virksomheder/sektorer med høj afskovnings-risiko samt benchmarks for reduktion af negativ påvirkning på skov og anden natur. Eksempelvis viser en rapport fra World Animal Protection²⁵, at Danmarks største banker har investeringer i virksomheder, der er i høj risiko for at være forbundet til afskovning i sine værdikæder.

10. Nationale politiske aftaler med global effekt (Bilag 16)

Det er en positiv tilføjelse til GA22 at have et afsnit om nationale politiske beslutninger, der har klimaeffekt udenfor Danmark. De fem punkter, der vil indgå i analysen (CO₂-udledninger; LULUCF-optag; GHG-lækageeffekt; effekt af EU-regulering; prisændring for VE) virker alle meget fornuftige. 92-gruppen efterspurgte i pkt. 8a i vores høringssvar om forudsætningerne for GA21 noget lignende i form af en redegørelse af Danmarks "lækage ansvar"²⁶. Hensigten var at identificere områder, hvor danske politiske beslutninger (f.eks. fravær af flyafgifter; lavere dieselaftgifter; erhverv der fritages for energiafgifter, osv.) underbyder klimaindsatsen i vore nabolande. Bilag 16 i høringmaterialet foreslår delvis dette. Dog ser vi det som en betydelig begrænsning, at det lader til kun at gælde nye danske beslutninger vedtaget efter 1. april 2021.

Denne begrænsning vil konkret betyde, at når forskellen mellem danske og tyske dieselaftgifter øges, fordi Tyskland øger deres dieselaftgifter (hvilket pt. er tilfældet), så vil dette ikke umiddelbart indgå i GA-opgørelsen, da grænsehandlen/lækagen opstår pga. klimahandling i Tyskland, ikke i Danmark. Det samme gælder flyafgifter, hvor vores nabolande har indført flyafgifter, hvilket Danmark ikke har gjort.

At afgrænse GA22's udsyn til kun at omhandle tiltag, der er vedtaget efter 1. april 2021, betyder ligeledes, at GA afskæres fra at identificere nationale politiske beslutninger, der har negativ lækageeffekt i udlandet, hvis de er vedtaget før 1. april 2021. Dato-grænsen vil således forhindre GA i at påpege næsten enhver national politisk aftale med negativ global effekt.

92-gruppen anbefaler, at begge begrænsninger fjernes (både at det skal være danske beslutninger, der er årsag til, at lækagen opstår; og at det GA kun beskæftiger sig med lækage, der er opstået som konsekvens af politiske beslutninger, som er vedtaget efter 1. april 2021).

Afgrænsningen til kun dansk lovgivning og kun lovgivning vedtaget efter 1. april 2021 er formentligt foreslået for at undgå den umulige situation, at GA22 ellers skulle forholde sig til alle de mulige lækageeffekter af hver eneste gældende lovtekst i både Danmark og Danmarks nabolande. Det er naturligvis ikke en mulighed. Løsningen kunne - i stil med hvad 92-gruppen

²⁵https://dkt6rvnu67rqi.cloudfront.net/cdn/ff/HdJTA01_hLjxpNtECGh4whn90TiKU7kBadbzQHBTFBM/1613543687/public/media/Amazon-Report-2021-Denmark_lowresolution.pdf

²⁶

https://92grp.dk/files/H%C3%B8ringssvar_92gruppen_ifm_rapporteringsindhold_for_den_globale_klimap%C3%A5virkning.pdf

foreslår i punkt 4a mht. fremover at beslutte, hvilken import af varer, der sættes fokus på i fremtidige Globale afrapporteringer - være, at Energistyrelsen fremover etablerer en proces, hvor stakeholders (industri, NGO'er m.fl.) kan komme med begrundede forslag til, hvilke lækageeffekter (danske eller udenlandske) Energistyrelsen bør sætte fokus på i kommende GA-afrapporteringer. *92-gruppen foreslår, at Energistyrelsen fremover etablerer en proces, så stakeholders kan "melde" national lovgivning (dansk eller udenlandsk), der giver anledning til lækage. Som første bidrag til en sådan proces foreslår 92-gruppen:*

- *at GA22 på afgiftsområdet særligt undersøger om forskelle i dieselaftgifter og flyafgifter mellem Danmark, Tyskland og Sverige giver anledning til lækageeffekt.*
- *at GA22 mht. LULUCF-optag, og GHG-udledninger undersøger den nationale politiske beslutning om årligt at understøtte biomasse med 4.7 mia. i tilskud og afgiftsfritagelser (se videre i 92-gruppens kommentarer til biomasseafsnittet).*
- *at GA22 mht. effekt af EU-regulering og GHG-udledning undersøger den nationale politiske beslutning om at give hybridbiler lige så meget i støtte som rigtige elbiler²⁷*

Bilag 16 indeholder (s2) en besynderlig betragtning, der kan lyde som om, det er lige meget, hvis danske politiske tiltag er årsag til øget udslip i udlandet:

“Når andre lande har bindende reduktionsmål, vil f.eks. en eventuel lækageeffekt fra Danmark principielt ikke kunne lede til en varig stigning i udledningerne i udlandet. Det skyldes, at stigningen må forventes modsvaret af politiske initiativer i udlandet for at reducere udledningen og dermed opfylde egne reduktionsmål”.

Det er givetvis korrekt, men det er stadig stærkt u hensigtsmæssigt, hvis Danmark skulle komme til at være til hindring for vore nabolandes klimaindsats. En væsentlig grund til at medtage lækageeffekt i GA er vel netop at undgå at to nabolande trækker i modsat retning, så den grønne omstilling for begge parter gøres mere besværlig, end den behøver at være.

11: International Transport (Bilag 17)

Det er særdeles korrekt, at det for international transport, særligt for skibstrafik, er vigtigt at forholde sig til udviklingen i de samlede udledninger frem for Danmarks andel af de absolutte udledninger, da den danske andel primært skyldes Danmarks markedsandel.

11a) Opdel transportudslip mellem udslip der skyldes dansk forbrug og produktion og udslip der skyldes dansk ejerskab

Mht. skibstrafik lader det til, at GA22 både vil medregne transport, der omhandler transport af varer til/fra Danmark (både import og eksport) og transport af varer mellem tredjelande, hvor det danske ansvar alene skyldes, at skibet er opereret eller ejet fra Danmark, men hvor det transportrelaterede

²⁷ <https://pro.ing.dk/mobilitytech/artikel/allerede-i-2026-vil-eu-fratage-plug-hybrid-bilerne-deres-groenne-stempel-13067>
<https://www.information.dk/indland/2021/08/presset-oeges-droppe-klimarabat-hybridbiler-udleder-to-fire-gange-mere-ventet>

CO₂-udslip altså ikke skyldes dansk forbrug eller produktion. Ved at adskille disse to kategorier kan det tilskynde mere klimarigtige transportvalg, som beskrevet i GA22's import bilag: "Danmark kan reducere den globale drivhusgasudledning fra importen ved at importere mere klimavenlige produkter, services samt ved at skifte til en mere klimavenlig transport af produkterne til Danmark" (GA22, bilag 2, s1).

92-gruppen anbefaler, at disse to kategorier om muligt adskilles. Så transportafsnittet i GA årligt rapporterer på både: (1) transportudslip relateret til dansk forbrug og produktion (uanset hvor skibet er registreret); og (2) transportudslip, der ikke har at gøre med dansk forbrug og produktion, men hvor skibet er dansk ejet eller opereret.

11a) Medregning af flytrafikkens ekstra klimaeffekt grundet kondensstriber og NO_x må ikke udsættes

For nuværende er den bedste viden om klimaeffekten (GWP) fra flytrafikkens kondensstriber og NO_x, at luftfartens GWP er tre gange højere end selve CO₂-udslippet fra flytrafikken. Det blev bekræftet af en videnskabelig artikel tidligere i år:

"CO₂-warming-equivalent emissions based on global warming potentials (GWP* method) indicate that aviation emissions are currently warming the climate at approximately three times the rate of that associated with aviation CO₂ emissions alone".²⁸

Ligeledes har Klimarådet tidligere udtalt, at klimaeffekterne af flytrafikkens kondensstriber og NO_x er for alvorlige til at udsætte indgriben indtil den præcise klimaeffekt af kondensstriber og NO_x er afklaret²⁹.

På s. 5 i bilag 17 virker det til, at Energistyrelsen både er uenig med forskerholdets konklusion om, at GWP bør regnes som tre gange selve CO₂-udslippet fra flytrafikken og med Klimarådet. Energistyrelsen skriver i hvert fald:

"Der arbejdes videre med en forståelse af klimapåvirkningen, der særligt knyttes til luftfart som følge af udledninger i stor højde. Det vil som minimum blive belyst og omtalt i et særskilt afsnit, evt. med en visualisering af et potentielt udfaldsrum."

Vi frygter, at ovenstående formulering afspejler en beslutning om at GA22 ikke vil medregne GWP og at GA22 vil overdrive den usikkerhed, som reelt eksisterer ved GWP.

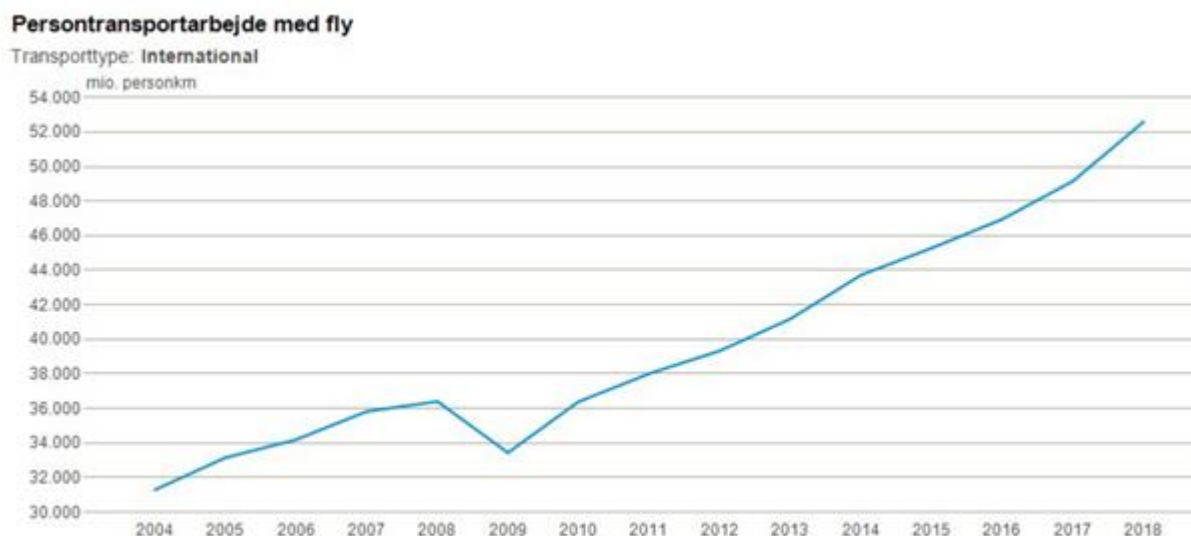
92-gruppen opfordrer på det kraftigste Energistyrelsen til at medregne luftfartens GWP som tre gange luftfartens CO₂-udslip, ligesom forskerne anbefaler. Den konkrete GWP-faktor kan naturligvis senere revideres, hvis der kommer ny forskning på området.

92-gruppen opfordrer til, at GWP-medregningen ikke blot foregår i et særskilt afsnit. Medregning af GWP-faktoren er mindst lige så relevant for de dele af bilag 17, der omhandler udvikling af nye teknologier og drivmidler til luftfarten. Det må antages, at et jetfly, der flyver på biobrændstof, ikke

²⁸ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7468346/>

²⁹ <https://klimaraadet.dk/da/analyser/regulering-af-flysektoren> , på s.2

udleder mindre kondens og NOx udslip (eller CO2 udslip for den sags skyld) end et fossilt jetfly. Derfor har medregning af GWP i allerhøjeste grad også en stor betydning for vurderingen om, hvorvidt der alene satses på at udskifte brændstoffet, eller om der også bør gøres en reel indsats for at stoppe øgningen i danskernes flyrejser (se væksten i danskernes flyforbrug i grafen herunder). 92-gruppen mener, GWP-faktoren bør medregnes i alle GA-afsnit, hvor flytrafik indgår. GA21 opgjorde, uden medregning af GWP, danskerne flyrejser til 5MT CO2. I GA22 bør GWP medregnes. Hvis flyrejsernes CO2 igen udgør 5MT CO2 bør udledningen således opføres som 15MT CO2e.

Statistik

I 2018 fløj danskerne 52,6 mia. person km. Dette udgør en stigning i danskernes fly-forbrug på ca. 45% på ti år.

11b) Fastsættelse af konsistent datagrundlag for GA22 og fremtidige Globale afrapporteringer

På side 3 i bilag 17 beskrives det, at luftfartsafsnittet hovedsageligt skal baseres på kvantitative databaserede opgørelser. Et konsistent datagrundlag er afgørende for, at det bliver muligt årligt at følge udviklingen i international transport.

92-gruppen er meget enig og bakker op om, at det er en vigtig opgave for GA22 at vurdere de forskellige databasers anvendelighed mht. at identificere et datasæt, der både er konsistent og i stand til at "opfange" den udvikling, der sker fra år til år.

Det er endnu ikke helt klart, hvilke datasæt GA22 tænker at benytte. Udviklingen i antal passagerer og gods, gennemsnitlig rejselængde nævnes på s. 4. På samme side nævnes ønsket om at samle data for selve udledningen, hvilket potentielt kan give grundlag for gode sammenligningstal som CO2/passager; CO2/sæde-km; CO2/fly-km; CO2/person-km.

I supplement til disse gode udledningsindikatorer foreslår 92gruppen, at GA også årligt indeholder en opdateret graf tilsvarende Danmarks Statistiks graf (indsat herover) over

persontransportarbejde med fly opgjort i person-km. Det vil gøre det muligt i fremtidige globale afrapporteringer at følge med i, om det er lykkedes at knække væksten i danskernes flyforbrug.

11c) Data for fly-person-km opgjort efter flyrejsens længde

GA22 bilag 17 nævner på s. 6, at Trafikstyrelsens luftfartsstatistik er en af de datakilder, der vil blive undersøgt af GA22. Det nævnes, at Trafikstyrelsens database indeholder data om alle flyrejser siden 2001 med informationer om antal passagerer og afstande på flyrejser.

92-gruppen opfordrer i høj grad energistyrelsen til at gøre brug af Trafikstyrelsens database. 92-gruppen ser meget gerne, at GA fremover holder øje med udviklingen med antallet af flyrejser fordelt på de distancer der flyves, hvilket netop kan fås ved at benytte Trafikstyrelsens database.

Hvis hensigten er at sænke væksten i antallet af fly-person-km (eller endda at reducere antallet af fly-person-km), så er det en vigtig opgave at have overblik over hvordan det samlede fly-forbrug (52,6 mia person-km i 2018) er fordelt på forskellige rejseafstande. Fordelingen på rejseafstande er vigtigt, fordi en million fly-person-km brugt på 58 returrejser til Bangkok (17300km retur) næppe kan omlægges til tog uanset prisen på togbilletten. Hvorimod en million fly-person-km brugt på 654 returrejser til Bruxelles (1500km retur) reelt kun venter på Femernbroen og billige hurtigtog for at skifte til hurtigtog.

Konkret foreslår 92-gruppen, at Energistyrelsen vha. Trafikstyrelsens database laver en opgørelse af internationale fly-person-kilometer i årene 2001-2021 opdelt på følgende distancer:

- 0-400 km
- 400-700 km
- 700-1000 km
- 1000-1300 km
- 1300-1500 km
- 1500-2500 km
- 2500-4000 km
- 4000-8000 km
- 8000-12000 km
- 12000< km

12: Danmarks import og forbrug af soja (Bilag 19)

Det er meget fornuftigt, at GA22 foreslår at have et særskilt afsnit om Danmarks sojaimport. Soja bør ligesom arealændringer på sigt indtænkes som en integreret del af import-afsnittet.

Bilag 19 nævner tre elementer, analysen skal belyse:

1: GHG fra den samlede sojaskrå import inklusive udslip fra ændringer i arealanvendelsen.

92-gruppen bakker i høj grad op om dette punkt. Dog lader det til at Energistyrelsen til beregning af arealændringer igen agter at bruge (DLUC). 92-gruppen opfordrer til, at GA22 simpelthen benytter LUC, dvs. samme LUC-værdier, som forskerne bag Globiom, AAUs soja rapport og KUs

sojarapport har benyttet i deres rapporter (se yderligere i afsnittet om bilag 5 ændringer arealanvendelsen).

2: Hvad sojaskrå primært bliver brugt til i Danmark.

92-gruppen bakker op om, at dette er fornuftigt at afklare. Svaret vil utvivlsomt vise, at sojaskrå primært bruges til proteinfoder til svin, høns og køer. Løsningerne mht. at reducere klimapåvirkningen af Danmarks sojaimport, vil formentligt også omfatte at erstatte soja med alternative proteinafgrøder, der kan dyrkes lokalt såsom rapsskrå, hestebønner og græsprotein. Af den grund (at soja-løsningen også vil omfatte at erstatte soja-proteinfoder med andre proteintyper) opfordrer 92-gruppen til, at "soja-afsnittet" i stedet struktureres som et "proteinfoder-afsnit". Ved denne ændring vil det stadig være muligt for GA22 at medtage alle informationer om sojaforbruget, men det vil også blive muligt for fremtidige Globale afrapporteringer at dokumentere, hvorvidt det lykkedes at erstatte sojaforbruget med de alternative proteinkilder.

3: Hvor stor en del af af den importerede sojaskrå indgår i varer, der eksporteres ud af Danmark som kød og mælk. Samt opgøre CO2 for denne re-eksporterede soja.

92-gruppen bemærker (som i afsnittet om bilag 3: eksport), at der i Klimaloven ikke er belæg for, at GA beskæftiger sig med eksporten. Særligt da hensigten forekommer at være at udregne måder, der muliggør, at Danmark fralægger sig ansvaret for de importvarer, der indgår i eksporten. Der er ingen klimamæssig begrundelse for at bidrage med dette. 92-gruppen opfordrer til at, GA dropper punkt 3 og i stedet forholder sig til den opgave, der faktisk er stillet i Klimaloven, om at belyse de internationale effekter af Danmarks import.

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling, er i denne sag tegnet af:

CARE Danmark

Danmarks Naturfredningsforening

Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife

Dansk International Bosætningservice

Global Aktion

Greenpeace

Klimabevægelsen

Mellemfolkeligt Samvirke

Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Øko-net

Oxfam Ibis

Red Orangutangen/Save the Orangutan

Rådet for Bæredygtigt Trafik

Rådet for Grøn Omstilling

Vedvarende Energi

Verdens Skove

World Animal Protection

WWF Verdensnaturfonden